

Каб любіць Беларусь нашу мілую

Калі Магамет з аб'ектыўных прычын не можа прыйсці да гары, гара робіць сэлфі і дасылае Магамету. Гэта вельмі спрошчанае карціна таго, як у неспрыяльнай эпідэміялагічнай сітуацыі вымушаны працаваць музеі і іншыя культурныя ўстановы. Вось чаму новы праект «Рарытэты Нацыянальнага гістарычнага музея Беларусі», які 2 чэрвеня афіцыйна стартаваў і на працягу года будзе працаваць пад адкрытым небам на агароджы парка культуры і адпачынку імя Чалюскінцаў у Мінску, вывее многіх з анлайну ў рэальнасць, нягледзячы на надвор'е.

Як ужо раскажвала «Звязда», «Рарытэты...» — гэта 70 фотабанераў, якія адлюстроўваюць культурнае багацце і ўнікальнасць беларускай нацыі. На выставачнай алеі змешчаны высакакасныя здымкі і інфармацыя на трох мовах пра больш чым 300 музейных артэфектаў, што захоўваюцца ў фондах Нацыянальнага гістарычнага музея і ўсіх яго філіялаў. Узоры беларускай нумізматыкі і самабытныя народныя строі з розных рэгіёнаў, партрэты славетных гістарычных асоб і прылады для традыцыйных рамёстваў, музычныя інструменты, кнігі, посуд, упрыгожанні, шэдэўры іканалісы, разнастайнасць беларускай прыроды, шматлікія археалагічныя знаходкі — праект ва ўмовах пандэміі аказаўся як ніколі дарэчы, бо тут можна здзейсніць падарожжа ў часе і прасторы, захоўваючы рэкамендаваную сацыяльную дыстанцыю і не завітваючы ў музейныя залы. Хоць, канешне, арганізатары спадзяюцца абудзіць у суайчынніках і замежных турыстах цікавасць да музеяў, да багатай беларускай гісторыі і культурнай спадчыны. «Вымушаны антракт у камунікацыях прымусіў нас з яшчэ большай цэльнасцю ставіцца да нашых гасцей, сяброў і партнёраў», — зазначыў на адкрыцці праекта дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Павел САПОЦЬКА.

...Здымкі артэфектаў з музейнай скарбніцы, раскажваюць аўтары праекта, **фатографы, журналісты, лаўрэаты прэміі «За духоўнае адраджэнне» (2005) Аляксандр Аляксеў і Алег Лукашэвіч**, ішлі штодзень на працягу месяца, і для таго, каб якасна, без блікаў і адбіткаў, зняць нават маленькі прадмет з металу ці шкла, сыходзіла па некалькі гадзін. Але працэс здымак, калі можна было патрымаць у руках бяспечны артэфект — рэчывы часткі гісторыі роднай краіны, захапляў настолькі, што на час ніхто з удзельнікаў здымак не звяртаў увагі.

Галоўны спецыяліст упраўлення культуры Мінгарвыканкама Марына ЯСЮК нагадала: агароджа парка Чалюскінцаў ужо дзевяты раз становіцца арт-пляцоўкай для доўгатэрміновых выставачных праектаў, якія праходзяць пад адкрытым небам. Цяперашні, дарэчы, рэалізаваны ў дзяржаўна-прыватным партнёрстве — пры падтрымцы Міністэрства культуры, Мінгарвыканкама і фінансавай дапамозе ААТ «Беларусбанк».

— **Выстаўка «Рарытэты Нацыянальнага гістарычнага музея» хоць і адкрыта для наведвальнікаў, але са зразумелых прычын дасяжная пакуль толькі беларусам. Як плануецца прасоўваць праект — можа, ёсць ідэя запісаць аўтарскія анлайн-экспедыцыі? — спытала «Звязда» ў аўтараў праекта.**

— Цяпер ёсць мноства новых ідэй, якія гэты праект развівае, у тым ліку, я спадзяюся, з'явіцца аўдыягід на розных мовах. Бо цікавасць да нашай краіны ёсць: напрыклад, калі мы здзяйснілі праект «Спадчына Беларусі» і дарылі гэты фотаальбом замежнікам, яго праглядалі з першай да апошняй старонкі, распытвалі пра нашу гісторыю, і ў многіх менавіта пасля гэтага з'яўлялася

жаданне наведаць Беларусь, каб пазнаёміцца з краінай бліжэй. Але галоўная мэта для нас як аўтараў — у тым, каб падняць самасвядомасць беларусаў, каб мы самі ведалі, любілі і шанавалі сваю краіну, сваю гісторыю і культуру, бо, паверце, толькі ў гэтым выпадку палюбяць і нас у свеце.

— Каб не быць галаслоўным, прывяду лічбы, — дадае Алег Лукашэвіч, — альбом «Спадчына Беларусі» перавыдаваўся 18 разоў, а яго агульны тыраж склаў 46,5 тысячы асобнікаў. І цяпер гэта кніга добра прадаецца, хоць яна адна з самых дарагіх у нашых кнігарнях, кошт падарункавага выдання ў скураной вокладцы звыш 500 рублёў... Калі мы пачыналі гэты праект у 2001 годзе, нават не думалі, што ён будзе такі паспяхова, атрымае працяг і падштурхне краіну да больш актыўнай рэстаўрацыі і захавання сваіх архітэктурных помнікаў. Але гэта адбылося, і сёння мы бачым, колькі помнікаў адноўлена, колькі ўсяго зроблена і робіцца для захавання гісторыка-культурнай спадчыны. А таму, безумоўна, будзем працаваць надалей, каб прадставіць нашы культурныя скарбы і здабыткі ў самых розных аспектах і кірунках.

**Вікторыя ЦЕЛЯШУК.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.**

МУЗЕЙ, КАПЛІЦА, ФАСАДЫ...

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.

Гэты населены пункт нездарма называецца горадам «белых начэй». У летапісных крыніцах Бялынічы згадваюцца ў 1577 годзе, але іх гісторыя пачынаецца на некалькі стагоддзяў раней. Існуе легенда, што ў 1240 годзе, калі хан Батый захапіў Кіеў, некалькі манахаў узялі з сабой старадаўнюю візантыйскую ікону і спачатку па Дняпры, а потым па Друці прыплылі да высокай гары, парослай лесам. На гэтым узвышшы яны заснавалі манастыр з царквой у гонар Святога прарока Іллі. Ад іх іконы ішло такое свячэнне, што нават ноччу было светла, як днём. Таму і месца сталі называць сугучна са словазлучэннем — «белыя ночы».

На жаль, цудатворная ікона знікла падчас Вялікай Айчыннай вайны з іншымі каштоўнымі музейнымі рарытэтамі, якія захоўваліся ў Магілёве. Няма ўжо і манастыра, ён быў знішчаны ў саўвечныя гады. Але адраджэнне ўжо пачалося. Як паведаміў **настаяцель храма іконы Бялыніцкай Божай Маці Сергій МАСЛАЎ**, ужо закладзены падмурак капліцы на Ільінскай гары, той самай, дзе калісьці стаяла царква. Аб тым, што Бялынічы пад аховай нябеснай заступніцы, сведчыць і такі факт: тут апошнім часам стала адбывацца шмат цудаў. Бацюшка згадаў, як некалькі гадоў таму ён з жыхарамі на Вялікдзень назіраў на небе выразную выяву трохкупальнага храма. А сёлета падчас хрэснага хода з Магілёва ў Бялынічы з іконай Бялыніцкай Божай Маці да вернікаў нечакана далучыўся бусел. Птушка, якая сімвалізуе сабой чысціню, а таксама незалежную і духоўна багатую Беларусь.

— Менавіта дзякуючы пісьменнасці людзі даведаліся пра веру і Бога, — падкрэсліў значнасць свята

айцец Сергій. — А Ільінская гара — святое месца для кожнага мясцовага жыхара. Гэта — сэрца нашага роднага горада. Адсюль пайшлі Бялынічы! Праваслаўная капліца на Ільінскай гары — гэта духоўны помнік нашым продкам, людзям, якія ўзводзілі тут манастыр, і тым, хто прыходзіў на паклон да цудатворнай іконы Бялыніцкай Божай Маці.

Дарэчы, за дабрачыню, якія падтрымаюць будаўніцтва капліцы, у храме будуць узносіцца малітвы аб здароўі. Разліковы рахунак для ахвяраванняў на яе будаўніцтва можна знайсці на сайце храма.

Знамянальна, што ў горад вернецца з Магілёва і захаваная фрэска з разбуранага манастыра. Дагэтуль яна знаходзілася ў абласным мастацкім музеі імя П. Масленікава. За сродкі ахвяравальнікаў робіцца таксама спіс цудадзейнай іконы Бялыніцкай Божай Маці. І фрэска, і ікона зоймуць пачэснае месца ў Бялыніцкім раённым мастацкім музеі, які сёння перажывае істотную трансфармацыю.

— Музей павялічыцца практычна ў два разы, з'явіцца некалькі экспазіцыйных залаў, прысвечаных творчасці Вітольда Каятанавіча

Бялыніцкага-Бірулі, гісторыі Бялыніцкага краю, а таксама духоўнасці. Там і размесціцца спіс цудатворнай іконы, — адзначае **намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама Валерый МАЛАШКА**. — Пры падтрымцы Міністэрства культуры, а таксама Нацыянальнага мастацкага музея і асабіста яго кіраўніка Уладзіміра Пракапцова вядзецца рэстаўрацыя 27 работ Бялыніцкага-Бірулі. Практична завершана рэстаўрацыя фрэскі, выратаванай пры зносе манастыра. Апошняя і спіс цудатворнага абраза Бялыніцкай Божай Маці стануць жамчужынамі экспазіцыі новага музейна-адукацыйнага цэнтру. У будучым мы плануем зрабіць бялыніцкі музей філіялам магілёўскага. Гэта аб'яднае і калекцыі, і навуковых супрацоўнікаў. Новыя экспазіцыйныя плошчы будуць прадстаўлены ў сучасным фармаце.

Новае жыццё атрымаюць таксама Дом культуры, бібліятэка і шмат іншых сацыяльна значных аб'ектаў Бялыніч. На ўсіх гэтых пляцоўках штодзённа вядуцца работы.

— Пачынаючы з верасня рэгулярна праводзіцца пасяджэнні каардынацыйнага штаба, што да-

зволіла максімальна аператыўна падрыхтаваць праекты, прайсці экспертызы і зрабіць ужо шэраг аб'ектаў, — канстатуе Валерый Малашка. — Напрыклад, да 9 мая цалкам была зроблена алея герояў у Ліпавым гаі — цэнтральным парку горада, рэканструаваны мемуарныя ваіны Вялікай Айчыннай вайны, прыведзены ў парадак вадаём, зроблена веладарожка.

У 80-я гады ў Бялынічах быў пабудаваны вялікі кінатэатр, плошчы якога цалкам не выкарыстоўваліся. Цяпер ён стане больш функцыянальным і цікавым для гараджан. Сюды ўжо пераехала бібліятэка, якая знаходзілася ў неадпавядаючым сучасным патрабаванням драўляным будынку. Пад дахам кінатэатра, па сутнасці, з'явіцца сучасны медыяцэнтр, дзе будзе і бібліятэка для сямейнага чытання, і інтэрнэт, і відэазала — усё для таго, каб адпачыць там з карысцю.

Шмат увагі аддаецца спартыўным аб'ектам. Новыя абырсы набывае стадыён у гарадскім парку. Для людзей, якія вядуць актыўны лад жыцця, там з'явіцца варкаўт-пляцоўка, пляцоўкі для гульні ў валейбол і баскетбол, будзе адрамантавана футбольнае поле.

Больш сучасным і зручным для жыцця стане і сам горад. Сёння на вачах мяняецца яго інфраструктура, добраўпарадкоўваюцца вуліцы, робяцца тратуары і веладарожкі, мяняецца асвятленне, фасады будынкаў. У горадзе не было ніводнай плошчы, дзе можна было б правесці маштабнае мерапрыемства. І цяпер у пошуках зручнага месца вывучаецца гарадская прастора. Найбольш прымальны варыянт — плошча каля музея.

Фінансаванне будаўнічых і рэканструкцыйных работ вядзецца адначасова з некалькіх крыніц:

абласнога і раённага бюджэтаў, а таксама бюджэтаў раённых прадпрыемстваў і арганізацый.

— Зараз акцэнт робіцца на вуліцы і тратуары, — заўважае **намеснік старшыні Бялыніцкага райвыканкама Дзмітрый ДАВЫДАЎ**. — Шмат будаўнічых арганізацый сёння працуюць на вуліцах Мічурына, Савецкай, Калініна, Горкага, Целешава. Адзін з асноўных аб'ектаў — гэта, вядома, музей. Яго рэканструкцыя займаецца магілёўская арганізацыя «Прамысловы буд». Яна ж працуе і ў інтэрнаце па вуліцы Мічурына, які рэканструюецца пад арэнднае жыллё — ствараецца 59 кватэр. Паралельна рамантуюцца будынкі кінатэатра, пошты, райвыканкама, банка, суда, аўтавакзала і іншыя. Бялынічы істотна змяняцца да свята.

— У асноўным аб'екты павінны быць уведзены да 1 жніўня. І пакуль мы ўкладваемся ў графік, — дадае **старшыня Бялыніцкага райвыканкама Васіль ЗАХАРАНКА**. — Сёння на рамонт вуліц і будынкаў задзейнічана шмат розных субпадрадкаў. Дзень беларускага пісьменства — вельмі важная падзея для горада, таму і падрыхтоўка да яго вядзецца маштабна. Для нас — вялікі гонар прымаць свята, а заадно і добрая магчымасць падцягнуць Бялынічы да больш высокага ўзроўню, зрабіць горад зручным для жыхароў. Яны, дарэчы, прымаюць непасрэдна ўдзел у гэтай справе, паколькі працуюць на раённых прадпрыемствах, якія задзейнічаны на падрыхтоўцы да свята.

Гораду белых начэй і радзіме знакамітага мастака Вітольда Бялыніцкага-Бірулі дакладна будзе чым зацікавіць гасцей культурна-асветніцкага свята.

**Нэлі ЗІГУЛЯ.
Фота Святланы МАГІЛЕЎЧЫК
і з архіва храма іконы Бялыніцкай Божай Маці.**